

**PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENI ZAKONA O MINIMALNOJ PLAĆI
S TEKSTOM KONAČNOG PRIJEDLOGA ZAKONA**

PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENI ZAKONA O MINIMALNOJ PLAĆI

I. USTAVNA OSNOVA ZA DONOŠENJE ZAKONA

Ustavna osnova za donošenje ovoga Zakona sadržana je u članku 2. stavku 4., podstavku 1. Ustava Republike Hrvatske („Narodne novine“, broj 85/10 - pročišćeni tekst i 5/14 - Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske).

II. OCJENA STANJA, OSNOVNA PITANJA KOJA SE UREĐUJU PREDLOŽENIM ZAKONOM, TE POSLJEDICE KOJE ĆE DONOŠENJEM ZAKONA PROISTEĆI

1. Ocjena stanja

Zakon o minimalnoj plaći stupio je na snagu 30. ožujka 2013. godine, a objavljen je u Narodnim novinama, broj 39/13.

Predmet Zakona o minimalnoj plaći (u nastavku: Zakon) je uređenje sustava minimalne plaće u Republici Hrvatskoj, a osobito način utvrđivanja iznosa minimalne plaće, rokovi njezinog utvrđivanja, kao i provedba nadzora nad primjenom odredbi Zakona.

Zakon je donesen s ciljem da minimalna plaća postane socijalno zaštitni instrument održavanja egzistencijskog minimuma, njezin se udio u prosječnoj plaći trebao postepeno povećavati, a njezina visina trebala je omogućiti ostvarivanje gospodarskih i socijalnih interesa radnika koji imaju najniža primanja te omogućiti poslodavcima kvalitetnije planiranje poslovne godine.

Minimalnu plaću Zakon definira kao najniži mjesečni iznos bruto plaće koji radniku pripada za rad u punom radnom vremenu.

Budući da je Zakon u primjeni više od 4 godine, te obzirom je uočeno da u tom razdoblju isti nije ispunio postavljene ciljeve, te uzimajući u obzir poteškoće do kojih je učestalo dolazilo u praksi uslijed nejasne odredbe koja definira institut minimalne plaće, ovim izmjenama predlaže se otkloniti uočene nedostatke Zakona.

Naime, temeljem Uredbe o visini minimalne plaće za 2017. godinu utvrđeni iznos minimalne plaće iznosio je 3.276,00 kuna bruto. Sukladno općim podacima za 2016. godinu, izrađenim temeljem JOPPD obrazaca Ministarstva financija, Porezne uprave, ukupan broj radnika koji su primili minimalnu plaću ili nižu od minimalne iznosio je 76.404 radnika.

Također, prema dostupnim podacima Inspektorata rada za razdoblje od 1. siječnja do 30. rujna 2017. godine inspektori rada obavili su ukupno 11.567 inspeksijskih nadzora, od toga 6.578 u području radnih odnosa i donijeli 893 uprave mjere, a zbog osnovane sumnje u počinjenje ukupno 4.420 prekršaja, protiv poslodavaca nadležnim prekršajnim sudovima podnijeli 1.801 optužni prijedlog. Većina donesenih upravnih mjera odnosila se na naredbe poslodavcima da radnicima dostave obračune dugovane, a neisplaćene plaće dok su se najčešće utvrđeni prekršaji odnosili na neprijavljivanje radnika na obvezno mirovinsko i zdravstveno osiguranje te neisplatu zakonom propisane minimalne plaće radnicima.

Naime, u pogledu neisplata zakonom propisane minimalne plaće, u inspekcijskim nadzorima utvrđeno je da poslodavci za 3.977 radnika nisu isplatili niti minimalnu plaću. Također, utvrđeno je da poslodavci nisu u propisanom roku dostavili obračun dugovane, a neisplaćene plaće, naknade plaće ili otpremnine za 3.315 radnika.

Uvažavajući navedene podatke, zaključuje se da je potrebno donijeti hitnu mjeru kojom bi se otklonili opisani negativni pokazatelji.

Budući da je institut minimalne plaće socijalno zaštitni instrument, dopunom zakonske odredbe kojom se definira minimalna plaća nastoji se zaštititi radnike koji ostvaruju plaću, koja je kao takva ugovorena niže od zakonskog minimuma, od rizika da zaista i ostvare pravo na povećanja koja im se jamče za prekovremeni rad, noćni rad i rad nedjeljom, blagdanom ili nekim drugim danom za koji je zakonom određeno da se ne radi.

Istodobno izmjene Zakona neće utjecati na konkurentnost poslodavaca, odnosno neće povećati rizik od otpuštanja radnika, iz razloga što se istodobno predlaže umanjenje osnovice za obračun doprinosa na osnovicu za 50%, prema plaćama radnika koje su, prema ugovoru o radu, pravilniku o radu, kolektivnom ugovoru ili posebnom propisu ugovorene u visini iznosa minimalne plaće.

2. Osnovna pitanja koja se uređuju predloženim zakonom

Ovim zakonskim prijedlogom se dopunjuje odredba kojom se definira minimalna plaća, na način da se istom jasno propisuje da u iznos minimalne plaće ne ulazi povećanje za prekovremeni rad, te se propisuje novina da u takvu plaću ne ulaze povećanja koja radniku pripadaju za noćni rad i rad nedjeljom, blagdanom ili nekim drugim danom za koji je zakonom određeno da se ne radi.

Nadalje, na jasan način se propisuje pravo radnika koji radi u nepunom radnom vremenu na razmjerni dio minimalne plaće sukladno ugovorenom radnom vremenu, kako bi se izbjeglo pogrešno tumačenje Zakona i njegova nezakonita primjena u praksi.

Uvažavajući činjenicu da je uređeno područje minimalnih plaća radnika od posebne važnosti u trenutku prijeteće opasnosti od socijalne isključenosti radnika koji primaju najniže plaće, neophodno je stvoriti normativne pretpostavke za omogućavanje dostojnog rada takvih radnika, te usklađivanje plaća s produktivnošću i makroekonomskim uvjetima, uz istovremeno smanjenje tereta doprinosa na osnovicu prema minimalnoj plaći čime se postiže veća konkurentnost onih poslodavaca koji nisu u mogućnosti ugovoriti viši iznos plaće od minimalne.

3. Posljedice koje će donošenjem zakona proisteći

Donošenjem ovoga Zakona omogućit će se transparentnija provedba obveza poslodavca iz područja obračuna minimalne plaće, odnosno jednakost u postupanju poslodavaca prilikom obračunavanja plaća, što će imati za posljedicu uravnoteženu primjenu

prava na povoljniju plaću u slučajevima prekovremenog rada, noćnog rada, rada nedjeljom, blagdanom ili nekim drugim danom za koji je zakonom određeno da se ne radi.

Nadalje, propisivanjem jasne strukture minimalne plaće omogućit će se pravilnija raspodjela plaća unutar organizacijske strukture pojedinog poslodavca na način da se onim radnicima koji temeljem Zakona ostvaruju pravo na određena povećanja, ta povećanja zaista i isplate.

Racionalizaciju provedbe omogućit će i izmjene Zakona koje jasno utvrđuju da radnici koji rade u nepunom radnom vremenu minimalnu plaću ostvaruju u razmjernom iznosu.

Istovremeno provedbom ovoga Zakona rasterećuju se poslodavci za dodatnih 245.393.633,72 kuna, čime se otvara prostor za daljnja povećanja plaća.

Tablica 1 – prikaz fiskalnog učinka provođenja ovoga Zakona

r.b.	opis	zatečeno stanje	prijedlog	razlika	indeks
1.	2.	3.	4.	5.	6.
1.	bruto iznos mjesečne minimalne plaće	3.276,00	3.439,80	163,80	105,00
2.	osnovica za doprinose	3.276,00	1.719,90	-1.556,10	52,50
3.	ukupno doprinosi na osnovicu	563,47	295,82	-267,65	52,50
4.	doprinos za zdravstveno osiguranje - 15%	491,40	257,99	-233,42	52,50
5.	doprinos za zaštitu zdravlja na radu - 0,5%	16,38	8,60	-7,78	52,50
6.	doprinos za zapošljavanje - 1,7 %	55,69	29,24	-26,45	52,50
7.	mjesečni trošak plaće (1.+3.)	3.839,47	3.735,62	-103,85	97,30
8.	godišnji trošak plaće (7.*12)	46.073,66	44.827,47	-1.246,19	97,30
9.	prihod državnog proračuna na godišnjoj razini (6.* 76.404 radnika)*12	51.061.098,82	26.807.076,88	-24.254.021,94	52,50
10.	prihod Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje na godišnjoj razini (4.* 76.404 radnika)*12 + (5*76.404 radnika)*12	465.557.077,44	244.417.465,66	-221.139.611,78	52,50

III. OCJENA SREDSTAVA POTREBNIH ZA PROVOĐENJE ZAKONA

Provođenjem ovog Zakona predviđa se smanjenje prihoda državnog proračuna od 24.254.021,94 kuna na godišnjoj razini i smanjenje prihoda Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje za 221.139.611,78 kuna na godišnjoj razini.

Utjecaj na rashode državnog proračuna je minimalan, imajući u vidu da je u državnim tijelima i javnim službama zaposlen određeni broj namještenika IV. vrste, od kojih jedan manji dio zaposlenika ostvaruje pravo na iznos bruto plaće niži od iznosa minimalne plaće kako je utvrđen Uredbom o visini minimalne plaće. Međutim, sredstva za takve plaće osiguravaju se u okviru redovitih sredstava.

IV. PRIJEDLOG ZA DONOŠENJE ZAKONA PO HITNOM POSTUPKU

Temelj za donošenje ovoga zakona po hitnom postupku nalazi se u odredbi članka 204. Poslovnika Hrvatskoga sabora („Narodne novine“, broj 81/13, 113/16 i 69/17), a to su osobito opravdani gospodarski i socijalni razlozi koji pretpostavljaju osiguravanje pune primjene jednog od Ustavom zajamčenih prava.

Naime, odredbom članka 56. Ustava Republike Hrvatske („Narodne novine“, broj 85/10 - pročišćeni tekst i 5/14 - Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske) je propisano da „svaki zaposleni ima pravo na zaradu kojom može osigurati sebi i obitelji slobodan i dostojan život.“ Institut minimalne plaće predstavlja krucijalan mehanizam kojim država i njezina nadležna tijela državne uprave mogu djelovati kako bi osigurala punu primjenu ovog Ustavom zajamčenog prava kada okolnosti na tržištu rada dovode do njegova narušavanja, a iz dostupnih podataka i pokazatelja upravo proizlazi da je tome tako.

Uzimajući u obzir veliki broj počinjenih prekršaja od strane poslodavaca koji pogađaju kategoriju radnika s najnižom plaćom, čime se narušava njihovo dostojanstvo i povećava rizik od siromaštva, predlaže se donošenje izmjena Zakona o minimalnoj plaći po hitnom postupku kako bi se na brz i učinkovit način otklonile neravnoteže na tržištu rada koje prijete povećanju siromaštva zaposlenih radnika te povećanju socijalnih razlika među stanovništvom.

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENI ZAKONA O MINIMALNOJ PLAĆI

Članak 1.

U Zakonu o minimalnoj plaći („Narodne novine“, br. 39/13) članak 2. mijenja se i glasi:

„(1) Minimalna plaća u smislu ovoga Zakona je najniži mjesečni iznos bruto plaće koji radniku pripada za rad u punom radnom vremenu.

(2) U iznos minimalne plaće ne ulaze povećanja plaće koja radniku pripadaju za prekovremeni rad, noćni rad i rad nedjeljom, blagdanom ili nekim drugim danom za koji je zakonom određeno da se ne radi.

(3) Minimalna plaća radnika koji radi u nepunom radnom vremenu utvrđuje se i isplaćuje razmjerno ugovorenom radnom vremenu.

(4) Za radnika kojemu je prema ugovoru o radu, pravilniku o radu, kolektivnom ugovoru ili posebnom propisu ugovorena, utvrđena ili propisana plaća za mjesec dana rada u iznosu minimalne plaće ili do visine minimalne plaće, mjesečna osnovica za obračun doprinosa na osnovicu prema plaći, utvrđena prema propisima kojima su uređeni doprinosi za obvezna osiguranja, umanjuje se za 50% iznosa minimalne plaće ili razmjernog dijela minimalne plaće koja je propisana za mjesec osiguranja za koji se vrši obračun.

(5) Pravo iz stavka 4. ovoga članka primjenjuje se na radnika koji je u razdoblju od dvanaest mjeseci uzastopno prije početka umanjenja osnovice imao ugovorenu, utvrđenu ili propisanu minimalnu plaću ili do visine minimalne plaće.

(6) Pravo iz stavka 4. ovoga članka ostvaruje se do ugovaranja, utvrđivanja ili propisivanja plaće koja je viša od iznosa minimalne plaće, a ponovno stjecanje prava počinje nakon ispunjenja uvjeta iz stavka 5. ovoga članka.

(7) Odredba stavka 4. ovoga članka ne odnosi se na radnika koji je istodobno kod poslodavca član uprave trgovačkog društva ili izvršni direktor trgovačkog društva ili upravitelj zadruge, odnosno ne odnosi se na primitke iz stavka 2. ovoga članka, ostala uvećanja plaće za mjesec dana rada i ostale primitke koji se isplaćuju uz plaću.“

PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 2.

Za sve radnike koji su u mjesecu prosincu 2017. godine prema ugovoru o radu, pravilniku o radu, kolektivnom ugovoru ili posebnom propisu, imali ugovorenu, utvrđenu ili propisanu plaću do iznosa minimalne plaće ili u iznosu minimalne plaće, a koji i nastavno u 2018. godini imaju ugovorenu, utvrđenu ili propisanu plaću do iznosa minimalne plaće ili u iznosu minimalne plaće, mjesečna osnovica za obračun doprinosa na osnovicu prema plaći, utvrđena prema propisima kojima su uređeni doprinosi za obvezna osiguranja, umanjuje se za 50% iznosa minimalne plaće ili razmjernog dijela minimalne plaće koja je propisana za mjesec

osiguranja za koji se vrši obračun, i to do trenutka ugovaranja, utvrđivanja ili propisivanja plaće koja je viša od iznosa minimalne plaće.

Članak 3.

Ministarstvo rada i mirovinskoga sustava će u roku od dvije godine od dana stupanja na snagu ovoga Zakona provesti naknadnu procjenu učinaka ovoga Zakona.

Članak 4.

Ovaj Zakon objavit će se u „Narodnim novinama“, a stupa na snagu 1. siječnja 2018. godine.

OBRAZLOŽENJE

Članak 1.

Predmetni članak 2. mijenja se, te se dodaju novi stavci kojima se jasno propisuje da u iznos minimalne plaće ne ulazi povećanje za prekovremeni rad, te se propisuje novina da u takvu plaću ne ulaze povećanja koja radniku pripadaju za noćni rad i rad nedjeljom, blagdanom ili nekim drugim danom za koji je zakonom određeno da se ne radi.

Naime, iz postojeće zakonske definicije minimalne plaće nije bila razvidna njezina struktura, odnosno nije bilo jasno koje dijelove ona obuhvaća, a što je dovodilo do nejednake prakse kod poslodavaca na način da su neki poslodavci u iznos minimalne plaće računavali različite dodatke na plaću na koje je radnik imao pravo po Zakonu o radu („Narodne novine“, broj 93/14). Ovakva praksa potencijalno je dovodila do diskriminacije radnika koji, neovisno o uvjetima u kojima su obavljali svoj rad (primjerice u prekovremenom, noćnom radu i slično), uvijek su ostvarivali pravo na isti iznos plaće. Stoga se stavkom 2. članka 1. predlaže propisati kako se u iznos minimalne plaće koju je radnik ostvario u određenom obračunskom razdoblju, ne računavaju spomenuta povećanja plaće. Time zakonsko uređenje postaje jasnije i preciznije i otklanjaju se nejednakosti postupanja u praksi.

Novim stavkom 3. članka 2. također se predlaže propisati pravo radnika koji radi u nepunom radnom vremenu na razmjerni dio minimalne plaće sukladno ugovorenom radnom vremenu, kako bi se izbjeglo pogrešno tumačenje Zakona i njegova nezakonita primjena u praksi.

Novim stavcima 4. do 7. članka 2. propisano je umanjenje osnovice za obračun doprinosa na osnovicu za 50% iznosa minimalne plaće pod uvjetom da je radnik u proteklih dvanaest mjeseci uzastopno prije početka umanjenja osnovice imao ugovorenu minimalnu plaću ili do visine minimalne plaće, te da je u razdoblju korištenja umanjenja osnovice i nadalje ugovorena plaća do visine ili u visini iznosa minimalne plaće. Ostali primici koji bi se isplaćivali uz ugovorenu minimalnu plaću podliježu obvezi doprinosa kako je propisano odredbama Zakona o doprinosima („Narodne novine“, br. 84/08, 152/08, 94/09, 18/11, 22/12, 144/12, 148/13, 41/14, 143/14 i 115/16), također propisano je da se umanjenje ne odnosi na radnika koji je istodobno kod poslodavca član uprave trgovačkog društva ili izvršni direktor trgovačkog društva ili upravitelj zadruga.“

Članak 2.

Predmetnim člankom propisuje se postupanje sukladno odredbi članka 1. stavka 4. ovoga Zakona u prvoj godini primjene.

Članak 3.

Predmetnim člankom propisuje se naknadna procjena učinaka ovoga Zakona sukladno članku 17. Zakona o procjeni učinaka propisa („Narodne novine“, br. 44/17).

Članak 4.

Predmetnim člankom propisuje se stupanje na snagu zakona.

**ODREDBE VAŽEĆEG ZAKONA
KOJE SE MIJENJAJU, ODNOSNO DOPUNJUJU**

Članak 2.

Minimalna plaća u smislu ovoga Zakona je najniži mjesečni iznos bruto plaće koji radniku pripada za rad u punom radnom vremenu.